

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 72

ГРУДЕНЬ • DEZEMBER 2020 • Nr. 23 (3051)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПАМ'ЯТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО
ВЛАДИКИ ПЛАТОНА
КОРНИЛЯКА (1920–2000)

Про єпископа Платона Корниляка, довголітнього Апостольського екзарха для українців у Німеччині та Скандинавії, я довідалася досить пізно, коли вже працювала в Інституті історії Церкви Українського Католицького Університету. Його особа, життя, християнське свідчення і служіння виявилися неординарними та надихаючими. Цьогоріч з його ім'ям пов'язано декілька ювілейних дат – 100-річчя від дня народження, 65-річчя священничих свячень і 20 років від дня смерті.

◀ Платон Корниляк гімназист

Владика Борис Гудзяк
в розмові з Сергієм Жаданом
Стор. 6

День Жалоби в Гайльбронні
Стор. 6

Короткі **Стор. 6, 7**

Наші кроки до Різдва
Стор. 8

Новий адміністративний
поділ УГКЦ в Польщі
Стор. 8

Росія вже нічого не могла
зробити... **Стор. 9**

Як це – молитися
безперестанку? **Стор. 9**

Повернення Величка
Стор. 10

Ступити на дорогу
братерства (4) **Стор. 14**

Незвичне прохання
до святого Миколая
Стор. 16

In memoriam 21.XI.1920 –
21.XI.2020 **Стор. 18**

До всіх абонентів
та читачів газети
«Християнський Голос»
Стор. 19

Д-р Володимир Жила у своїй «Передмові» до ювілейного збірника з нагоди 30-річчя заснування Апостольського Екзархату у Німеччині і Скандинавії та інтронізації першого екзарха Преосв. Кир Платона, коротко підсумував й охарактеризував його доробок: «Великий вплив на хід розвитку і праці екзархату за всі ці минулі роки мав Владика-Екзарх, Платон Корниляк. Його творча потенція є подиву гідна. У своїх проповідях-візях він відчуває і бачить Україну, її народ, його страждання і боротьбу. Його владичий покликання, перестороги завжди повні змісту й сили. А це тому, що він любить свободу слова і людини, а свободу релігії розцінює як основну вартість людського існування. Він також людина високого душевного почуття, що вміє гуртувати навколо себе людей, вміє здобувати приятелів для нашої Церкви і нашого народу».

ДИТИНСТВО І ШКІЛЬНІ РОКИ

Преосвященний єпископ Платон Корниляк народився 6 вересня 1920 року в селі Стебні на Буковинській Гуцульщині (зараз це Верховинський район Івано-Франківської області) у релігійній та патріотичній родині шкільного народного вчителя і директора Володислава та Євгенії Корниляк, доньки о. Мирона Грибовського та Теодори Дашкевич. Село, в якому народився майбутній душпастир, в той час належа-

ло до греко-католицької парафії у Путилі. Напередодні Першої світової війни у с. Стебні було лише 10 греко-католиків. Хоча батько був родом з Галичини, молода сім'я Корниляків жила в королівстві Румунія, де українці були національною меншиною. «Румунська влада переслідувала всі прояви українського життя» – зазначить згодом вл. Платон у своєму вступі до збірника вибраних творів свого батька, які той друкував в українській пресі у Чернівцях під псевдонімом «Бу-Ка». Одна з перших статей, написаних батьком у 1905 році, вже перебуваючи вчителем на Буковині, називалася «Що таке православ'я, а що Унія». Цей допис зробив молодого вчителя широко відомим. Сини згадували, що батько «любив і знав українську історію та літературу», а також мав «глибоке переконання, що постане самостійна українська держава». Цю любов і переконання він передав своїм п'ятьом дітям, яких виховував із вірною дружиною у любові до Бога і ближнього. Українські греко-католики, на відміну від православних, мали дозвіл використовувати для богослужень церковно-слов'янську мову і виголошувати проповіді українською. Молитва була невід'ємною частиною життя багатодітної сім'ї Корниляків, яка віддала «себе і все своє у Божі руки і під покров Пресвятої Богородиці та святих безсребників Козьми і Дам'яна».

Продовження на 2 стор. ▽

ПАМ'ЯТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ ПЛАТОНА КОРНИЛЯКА (1920-2000)

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Освіта високо цінувалася у вчительській родині, і всі діти здобули вищу освіту. Два старші брати, Володимир та Євген, стали лікарями, сестра Теодора (по чоловікові – Босовик), як і батько, стала шкільною вчителькою. Четвертий з дітей, брат Анемподист, обрав за фах нейробіологію, а наймолодший – Платон, пішов за своїм покликанням до священства і став пастирем душ на Христовій ниві.

Після закінчення народної школи в с. Звинячка Чернівецького повіту, де батько Платона був директором, хлопець навчався у гімназіях в м. Чернівцях, Ясах, а завершував своє навчання у Вищій гімназії богословського греко-католицького ліцею св. Василя Великого у м. Блажі в Трансільванії. Це був один з найстаріших середньоосвітніх навчальних закладів (з румунською мовою викладання), в якому навчалися греко-католики з різних куточків Румунії.

У РИМІ

У 1939 році у м. Блажі Платон склав іспит зрілості. Після цього здібний і побожний юнак отримав благословення та скерування на продовження вищих богословських студій у Римі від румунського Мармароського греко-католицького єпископа Александра Русу (в комуністичні часи він помре в ув'язненні як мученик за віру), під опікою якого з 1920-х років перебували українські греко-католики Буковини.

Після завершення навчання Платон мав би повернутися душпастирювати до рідних країв. Проте доля склалася інакше. Батьки і родина по закінченню Другої світової війни опинилися в Румунії, а в Україні він вперше побував аж через півстоліття, у травні 1992 року, для участі у Синоді єпископів Української Греко-Католицької Церкви.

У Римі Платон провів як студент вісім років (1939–1948), які увінчалися новими досвідами і двома здобутими докторатами. Він спершу поступив на богословський факультет Папського Урбаніанського університету, на якому за шість років пройшов всі рівні, від бакалаврату до докторату. Під час навчання в Урбаніані до 1946 року він проживав і проходив формацію у славній Папській колегії св. Йосафата на Джаніколо під опікою отців василіян і ректора ерм. Йосафата Лабая. Свій перший докторат, із богослов'я (DTh), Платон Корниляк отримав 14 грудня 1946

Після Служби Божої. Владика Платон Корниляк під час візитації в Мюнхені-Мозаху, 13 грудня 1959 р.

року на підставі захисту праці «Sancti Augustini de efficacitate Sacramentorum doctrina contra Donatistas» [«Про діяння Святих Тайн: наука святого Августина проти донатистів»], що була опублікована у 1953 році. В тому часі він вже став священником. Дияконські свячення йому уділили 18 травня 1944 року, а священнічі на квітну неділю і в празник Благовіщення Пресвятої Богородиці 25 березня 1945 року. Святителем Платона Корниляка був архієпископ Іван Бучко. Другий докторат, вже з філософії, молодий священник написав і захистив у Папському Григоріанському університеті на тему «La dialettica esistenziale del divino e dell'umano secondo Nicola Berdaeff» [«Екзистенціальна діалектика Божого та людського в Ніколая Бердяєва»]. Успішний захист відбувся 18 червня 1948 року.

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

Відразу після цього молодий о. д-р Платон Корниляк разом з о. д-ром Дмитром Блажейовським і ще 2-ма став серед перших священників, які прибули у липні 1948 року до Філадельфійської єпархії США на запрошення апостольського екзарха єпископа Костянтина Богачевського. Розпочав о. Платон своє душпастирство спершу як сотрудник серед українців на парафії при церкві святих Кирила і Методія в Оліфанті, штат Пенсильванія, а потім – при катедральному соборі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Філадельфії. У 1950 році він став секретарем митрополита Костянтина, а з 1952 року – канцлером Митрополичої консисторії. Отець-доктор також опікувався понад 8 років Українським Товариством студентів-католиків «Обнова». Його доповіді для молоді друкувалися в тижневику Філадельфійської єпархії «Шлях». У 1957 році він брав із обновлянами участь у конгресі міжнародної конфедерації католицьких студентів «Рах Романа» в Сан-Сальвадорі. На жаль, не так вже й багато відомо про його діяльність у цей американський період. Хоча, з огляду на його відповідальні посади, є очевидним, що він був добрим душпастирем, талановитим адміністратором і надійним помічником єп. Костянтина Богачевського, адже зроблено ним було чимало.

Продовження на 3 стор. ▼

ПАМ'ЯТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ ПЛАТОНА КОРНИЛЯКА (1920-2000)

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

НА ЄПИСКОПСЬКОМУ ПРЕСТОЛІ В НІМЕЧЧИНІ

17 квітня 1959 року Папа Римський Іван XXIII утворив Апостольський екзархат для українців-католиків східного обряду в Німеччині, а 14 травня 1959 року видав буллу про найменування о. д-ра Платона Корниляка єпископом і його призначення першим екзархом. Єпископська хіротонія відбулася 7 липня 1959 року у празник св. Івана Хрестителя в митрополичому соборі м. Філадельфія. Його головним святителем був митрополит і архієпископ Філадельфійський Константин Богачевський, а співсвятителями – Стемфордський ординарій Амвросій Сенишин, ЧСВВ та єпископ-помічник Філадельфійський Йосиф Шмондюк. Своїм гаслом, яке відображене на його єпископському гербі, вл. Платон Корниляк обрав «Христос наша сила».

Дорогою до свого нового місця служіння єп. Платон спершу відвідав Рим, де мав аудієнції в папи Івана XXIII, у Священній Конгрегації для Східних Церков, а також зустріч з Апостольським візитатором архієпископом Іваном Бучком, який розповів про ситуацію українців і Церкви в Німеччині.

Інтронізація молодого екзарха Платона Корниляка в баварському м. Мюнхен, осідку екзархату, відбулася вже восени, 20 вересня 1959 року, в католицькому храмі св. Каєтана. Провів її в урочистій атмосфері апостольський нунцій у Німеччині архієп. Алозій Й. Мюнх у присутності Мюнхенського архієпископа кард. Йосифа Венделя та Апостольського візитатора архієп. Івана Бучка, греко-католицького духовенства, української спільноти й гостей.

Сорокарічне єпископське служіння владики Платона Корниляка в Апостольському екзархаті Німеччини розпочалося з його пастирських канонічних візитацій розсіяних по всій Західній Німеччині українських громад греко-католиків. Цю практику він продовжував

Владика Платон Корниляк
(у центрі під плакатом) під час святкування 1000-ліття
Хрещення Руси-України у Мюнхені

і надалі. В одному зі своїх інтерв'ю для німецького радіо в Кельні він пояснив їхню важливість наступним чином: «Ці Архипастирські відвідини і торжественні Архиєрейські Богослужби, в яких беруть численну участь теж німецькі католики, причинаються до того, що закріплюються вузли християнської любови поміж членами різних націй та унагледнюється єдність Церкви в її різноманітності обрядів». Яскравим прикладом успішного просвітництва єп. Платона серед німецьких католиків та їхнього зацікавлення християнським Сходом є два німецькі священники о. др. Лотар Вальдмюллер, священник архидієцезії Мюнхена та Фрайзінга та професор о. др. Міхаель Кунцлер, екзархійний радник Апостольської екзархії УГКЦ в Німеччині, які навіть прийняли біригуалізм. Зокрема, професор о. др. Міхаель Кунцлер залишив про це спогад: «1972 року в Трієрі я слухав лекцію про історію російської та грецької Церкви. Для мене це було щось цілком незнане, і я слухав з великою зацікавленістю. Потім в рамках навчання я здійснив подорож до Близького Сходу і ознайомився з візантійською Церквою. Згодом я поїхав до Мюнхену і там – без сумніву це було Боже Провидіння – познайомився з єпископом Платоном (Корниляком) і був в нього щонеділі на Літургії в церкві св. Хреста. [...] 1980 року я отримав ієрейські свячення. Тоді Владика Корниляк запропонував мені співпрацю з УГКЦ. У вересні 1980 року я відправив свою другу приміційну Літургію у візантійському обряді в українській катедрі в Мюнхені. Так, отже, воно розвивалося і заангажування ставало все більшим».

Продовження на 4 стор. ▼

ПАМ'ЯТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ ПЛАТОНА КОРНИЛЯКА (1920-2000)

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Єпископ Платон підтримував проекти й ініціативи, які вже були започатковані раніше українцями в Німеччині. Зокрема, у листопаді 1974 року розпочалася будова, а 17 жовтня 1976 р. вже було урочисто освячено новозбудований катедральний собор Покрови Пресвятої Богородиці та св. Андрія Первозванного, кошти на який збиралися ще з кінця 1950-х років. Інтер'єр храму виконав іконописець Святослав Гординський. Збудовано було й парафіяльну домівку у м. Мюнхен та храми в інших місцевостях. Також у Мюнхені з 1949 р. публікувалася українська католицька газета «Християнський Голос», яка охоплювала інформаційно всю українську греко-католицьку спільноту в Західній Європі, а також подавала інформацію і про українців на поселеннях та в радянській Україні. З 1959 року газета стала тижневиком і перейшла під безпосередній провід екзархії. Восени єп. Платон Корниляк з вірними здійснював традиційну щорічну прощу до чудотворної статуї Богородиці в Альтеттінгу.

Як досвідчений адміністратор ще з часів праці в США, раз у рік єпископ Платон збирав всіх священників екзархату на душпастирську конференцію. Важливі розпорядження публікувалися щоквартально в «Урядовому віснику». Крім того, вл. Платон підтримував мирянський Український Християнський Рух, хори, культурні, громадські, освітні установи, особливо суботні школи і літні табори для дітей і молоді, Спільку Української Молоді, Пласт, Український Вільний Університет, почесним доктором якого він був, та багато інших ініціатив й установ.

Патріарх Йосиф Сліпий, владика Платон Корниляк, мама Владики під час візиту Блаженнішого до Мюнхена у 1969 р. з нагоди 10-ої річниці заснування Апостольського екзархату

Варто зазначити, що екзарх завжди йшов у ногу з часом. Він був переконаний у важливості документального свідчення і завдяки ньому було знято три документальні фільми про значущі події в історії Апостольського екзархату у 1959, 1969 і 1976 роках. Також він виголошував Різдвяні та Великодні вітання на німецькому радіо і радо давав інтерв'ю. Вже у 1980-х роках комп'ютеризував друкарню «Логос», де роками публікували чимало українських видань.

У 1960 р. під час Євхаристійного конгресу у Мюнхені було засноване українське Богословсько-наукове товариство з осідком у Римі. Його ж секція для історично-церковних досліджень і для студій християнського Сходу була в Мюнхені. В цьому теж заслуга молодого екзарха.

12 липня 1960 року владика Платон разом з митрополитом Максимом Германюком був запрошений до участі в підготовчій Богословській комісії, яка разом із ще 10 комісіями і трьома секретаріатами розпочала працю над підготовкою Другого Ватиканського собору. Цікаво, що 14 листопада 1960 р., напередодні святочної аудієнції Папи Івана XXIII з нагоди початку роботи цих комісій, у соборі Св. Петра було відслужено архиєрейську Божественну літургію за участі Римського архиєрея. На прохання Святішого Отця головним служителем був Преосвященний архиєп. Іван Бучко.

Продовження на 5 стор. ▼

ПАМ'ЯТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ ПЛАТОНА КОРНИЛЯКА (1920-2000)

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Серед співслужителів тоді було ще два українські єпископи, один з них – єп. Платон Корниляк. Після відкриття Другого Ватиканського собору він брав участь у всіх чотирьох сесіях і продовжував свою працю в Богословській комісії. В часі першої сесії разом з іншими українськими владиками докладав зусиль до інформування світової громадськості про «великого відсутнього» ісповідника віри митрополита Йосифа Сліпого і невимовно радів його звільненню. Згодом єп. Платон також підтримував починання Глави Церкви, виявляючи солідарність, брав участь у Синодах українських греко-католицьких єпископів та в заходах, які відбувалися в «українському Римі», про що свідчать найбільш наочно численні спільні фотографії.

З другої половини 1960-х років єпископ Платон Корниляк був дійсним членом Німецької єпископської конференції. На одному з засідань, у Фульді в 1978 р., були присутні і польські єпископи на чолі з Примасом Польщі Стефаном Вишинським. Тоді єп. Платон скористався можливістю, щоб підняти перед ними проблему становища українців і Греко-Католицької Церкви в Польщі.

Серед вагомих моментів в історії Апостольського екзархату та його екзарха стали відвідини Мюнхену наприкінці серпня – на початку вересня 1969 р. та у червні 1973 р. Верховним Архієпископом Йосифом кардиналом Сліпим, якого всі радісно вітали. Також незабутнім став і пастирський візит папи Івана Павла II до Німеччини у листопаді 1980 року, коли вл. Платон долучився до церковних достойників, які супроводжували Святішого Отця в зустрічах і подорожах краєм. У Майнці, вітаючи присутніх з різних куточків краю і поза ним, Іван Павло II особливо виокремив українців, сказавши «Бачу тут українців... Усіх сердечно вітаю». Серед важливих подій була майже десятилітня підготовка й різнопланові заходи із святкування Тисячолітнього ювілею хрещення України у 1988 році. Крім того, у 1983 р. папа Іван Павло II долучив до юрисдикції екзарха в Німеччині опіку над вірними в країнах Скандинавії та Фінляндії, куди невдовзі єп. Платон здійснив візитацію.

На запрошення владики Корниляка до екзархату в Німеччині прибули сестри служебниці (1963)

та василіянки (1981) для допомоги в навчанні катехизму та різних пасторальних потребах. Були там й два осередки сестер студиток.

У віці 76 років єп. Платон Корниляк подав прохання до Апостольської Столиці про вихід на емеритуру (пенсію) у зв'язку з досягненням відповідного віку, яке Папа Римський прийняв наприкінці 1996 року.

Свій земний шлях 80-річний Преосвященний єпископ Платон Корниляк завершив 1 листопада 2000 року. Поховання відбулося 7 листопада того ж року за участі архієпископа Мирослава Марусина, єпископів Михаїла Гринчишина, Івана Маргітича й Юліана Ѓбура, а також мюнхенського кардинала Фрідріха Вітте, трьох римо-католицьких єпископів, численних священників і мирян. Місцем його вічного спочинку став цвинтар Вальдфрідгоф у Мюнхені.

Життєвий шлях Преосвященного єпископа Платона Корниляка закінчився. Проте його невтомна праця у Винограднику Господньому залишила рясні плоди не лише у формі катедрального собору в Мюнхені, але й у документах Другого Ватиканського собору, численних виданнях україномовних книг і наукових дослідженнях, які він підтримував, у серцях греко-католиків в Німеччині та Скандинавії, котрими опікувався як добрий пастир 40 років.

Буковина, Румунія, Італія, Ватикан, США, Німеччина були тими країнами, в яких він проживав. Проте в його серці крім Бога завжди була й Україна, любов до якої йому передали батьки і Церква.

Вічна і світла йому пам'ять!

**Д-р Світлана Гуркіна,
доцентка кафедри церковної історії УКУ.**

Подано за: «Патріархат».

**Всі світлини з архіву Апостольського
екзархату в Німеччині**

ВЛАДИКА БОРИС ҐУДЗЯК В РОЗМОВІ З СЕРГІЄМ ЖАДАНОМ

Президент УКУ владика Борис Ґудзяк у прямому ефірі з письменником Сергієм Жаданом говорили про Україну на зламі епох та про пошук опори у світі постійних змін. Ми занотували кілька тез із розмови.

ПРО СТОСУНКИ

- Рекомендую усім перед сном читати Святе Письмо. Нам треба розкріпачити Євангеліє, нам – «правильним» християнам – треба лишати місце на Христа.
- Бог є демократичним. Він нам дозволяє більше, ніж наші батьки. Він не обмежує нашу свободу. Стосунки, любов – це Боже життя.

ПРО ЦЕРКВУ І СЛУЖІННЯ

- Як має Церква працювати, щоб бути ефективною? Сьогодні ефективність міряється рейтингами і цифрами, зокрема грошима. Але ж за такими мірками Ісус був невдахою! Це була мандрівна проповідь з певним числом учнів, які, коли дійшло до страстей, всі порозбігалися.
- Нам, християнам, треба усвідомити, що це Божа Церква і нічого з Нею не станеться. Це є Божа справа, ми в Церкві повинні перестати боятися, а жити.
- Найбільша небезпека для Церкви, коли вона намагається одержавлюватися. За цінності треба боротися, ми не маємо стояти осторонь. Треба втілюватися в процеси людського життя, але не шукати влади. Правдиве служіння – відпускати владу. Так як зробив Христос. Панувати і сидіти на троні – це не наше завдання.
- При єпископській хіротонії я через кості відчув вторгнення Бога у моє життя.
- Коли я переїхав до Франції, то спочатку було складно. Що я – східний католицький єпископ, вірні якого емігранти без документів, – можу зробити в цьому альфа місті, яке диктує порядок усьому світові? І я сказав собі: «Борисе, живи, живи добре, старайся слухати Божого Слова, будь з людьми, не дивися на рейтинги і на те, що твоя французька недосконала, а живи і люби».
- Те, що ми пережили в Парижі – це було маленьке втілення Божого царства. Ми до того покликані – не до кількості, а до нової якості.
- Смирнення, яке переживає Церква в Америці – Господь дарує нам нове життя.
- Дуже важливо розуміти – це є Божа Церква, нічого остаточно з нею не станеться, навіть, якщо є такий феномен як в Америці: за кожного нового католика – шість католиків перестає практикувати. Це означає, що за одне покоління буде втрачено 80% людей. І є паніка. Ті, які не приходять, не роблять пожертв – нема чим за електрику платити. Сотнями церкви закриваються. І є паніка.
- Статистика з Франції і Бельгії: католицькі священники у Франції мають середній вік 70 років, а в Бельгії – 71. В багатьох дієцезіях тих країн, за наступних десять років буде втрачено 60% священників, бо вони мають 80 років і більше.

Продовження на 7 стор. ▼

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В ГАЙЛЬБРОННІ

«Корона-вірус» відмінив для нас повноцінне відзначення традиційного «Дня Жалоби». Але ми все ж таки отримали від міської

адміністрації дозвіл для покладення вінка до Пам'ятника українцям – жертвам війни 1939–1945 років на кладовищі з кількістю не більше 10 осіб. «День Жалоби» є в Німеччині державним святом, цього дня вшановують пам'ять жертв війни, жертв насильства та тиранії усіх націй. Щорічно в поминальних днях висловлюють бажання, щоб ніколи більше не було війни в Європі. Україна є частиною Європи, вона знаходиться від 2014 у війні з Росією, вже понесла більше 14 тисяч жертв.

15 листопада до Гайльбронну прибув отець-мітрат Роман Врущак. Він у присутності «дозволеної» малої кількості вірних відслужив на кладовищі панахиду за українців – жертв воєн, як і II Світової війни, так і сучасної війни на сході України. До пам'ятника українцям – жертвам війни 1939–1945 років були покладені вінки та букети квітів. (Для «ХГ» Анастасія Козак, Гайльбронн)

ВСТУП В УРЯД ЕКЗАРХА ДЛЯ ВІРНИХ УГКЦ В ІТАЛІЇ

У катедральному храмі Святих Сергія і Ваха в Римі відбулася інтронізація першого екзарха для українців-католиків візантійського обряду, які проживають в Італії,

владика Діонісія Ляховича. «Ви вже не гості і не чужинці тут, але повноправно включені як брати», – цими словами кардинал Леонардо Сандрі, префект Конгрегації Східних Церков, привітав владика Діонізія Ляховича, канонічно ввівши його разом із владикою Йосифом Міляном, представником Глави УГКЦ, в уряд екзарха. Це перша ієрархічно сформована церковна структура на теренах нового розселення української міграції. Якщо в останній період ми були свідками створення нових структур УГКЦ закордоном, як-от нова єпархія та митрополія в Бразилії, чи нещодавне створення єпархії в Польщі, або ж піднесення до статусу єпархії екзархатів у Франції та Великобританії, то там йшлося про реорганізацію вже наявних структур, які з'явилися всередині минулого століття. Тому торішнє рішення Святішого Отця про створення Екзархату для українців греко-католиків в Італії треба вважати історичним. Активну участь в організації душпастирського служіння серед нової хвилі української міграції на Апеннінському півострові о. Діонісій Ляхович брав ще як протоархимандрит Василіанського чину св. Йосафата з осідком у Римі. А на початку 2009 року папа Бенедикт XVI призначив його апостольським візитатором. Важливу роль у згуртуванні душпастирства в Італії відіграли координатори: світлої пам'яті о. Василь Поточняк, о. Олександр Сапунко, о. Марко Ярослав Семенген та о. Володимир Волошин. І ось 11.07.2019 р. було оголошено про створення Екзархату для українців-католиків, які проживають в Італії. (Ді УГКЦ: с-на Михайла Ковчара)

ВЛАДИКА БОРИС ҐУДЗЯК В РОЗМОВІ З СЕРГІЄМ ЖАДАНОМ

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

- ▶ 25 років мого спілкування з історією і правдивими людьми з підпільної Церкви. Тоді було втрачено не 80 %, а все! Всі будинки були втрачені, всі гроші, всі друкарні, всі сиротинці, всі школи. Клир в Україні був зредукований від 3 тисяч греко-католицьких священників в 1939 році до 300 (середній вік – 70 років) в 1985 році. У видимих структурах Церква втратила 99 % своїх вірних. Тому радянська влада не посталінськи переслідувала тоді УГКЦ – вона мала вимерти.
- ▶ Подивімся на цю Церкву сьогодні: знов є 3 тисячі священників, є обдарований Патріарх, один з моральних авторитетів в країні, я вже не кажу про те, ким був Любомир Гузар, є УКУ.
- ▶ Це є Божа справа. І ми в Церкві мусимо нарешті це зрозуміти – перестати боятися, а бути вільними, служити, і знати: будуть нас переслідувати, буде Церкву цунамі стирати. От в Туреччині, в Малій Азії, де Павло розвивав Церкву, тепер християн нема, православних в Стамбулі лишилося 5 тисяч.
- ▶ Сьогодні є більше християн у світі, ніж було коли-небудь в історії. Церква є жива.

УКРАЇНА ТА УКУ

- ▶ Під час Майдану я пережив щось неймовірне, надприродне – коли людина у місті-мільйоннику дає ключі незнайомцеві, який не має де ночувати. Це таїнство.
- ▶ Я думаю, що ці травми, яких ми зазнали – геноциди, цей брак свободи, вони створили великий комплекс меншевартості серед українців. Ми себе і картаємо, і бичуємо. Я не канонізую українців, думаю, що ніякий народ, ніяка країна не має монополії ні пороків, ні чеснот.
- ▶ Україна має потенціал свідчити про важливі речі, але має себе зібрати. Корупція є всюди, але в нас її трохи забагато.
- ▶ УКУ – це не МакДональдс, який можна мультиплікувати. Це праця з людьми. Важливо, щоб УКУ залишався таким. Як президент, я над цим чуваю. Зараз це основний критерій для УКУ, який раптом став престижним, але треба пам'ятати, що траєкторія Христа була до низу. УКУ має бути на перетині – стреміти до великого, але простягати руку потребуючим. Бути польовим госпіталем, бути коморою Доброго Самарянина. Треба відкривати свободу пасхальності. Ти не можеш жити, якщо ти не вмираєш...
- ▶ В нас не буде ідеального лідера, поки народ буде таким, яким він є. Нам всім треба йти пустелею, несучи свої вантажі. Робити свою роботу.

ДО СЕРГІЯ ЖАДАНА

- ▶ Хто я? Якийсь Борис Ґудзяк з Філадельфії, і у нього бере інтерв'ю сам Жадан! Я вчора перед сном читав ваші вірші. Ви маєте Богом дане слово, ви маєте слухачів. Я вам вдячний, бо сьогодні у прямому ефірі я у пошуку разом з вами: а що є Божя воля сьогодні? До чого Христос кличе?

Подано за інтернетсторінкою УКУ
та на основі відеозапису розмови (Р.К.)

ПРОЩАННЯ І ВІТАННЯ В БАМБЕРЗІ

29.11.2020 р. в Бамберзі офіційно попрощався з послугою пароха о. Богдан Пушкар. З огляду на стан здоров'я змушений був відійти на пенсію ще декілька років тому. Новим душпастирем і парохом був призначений о. Андрій Хімчук. Декілька років тому він завершив навчання в Айхштетті в Східній Колегії. Отець Хімчук буде служити в Бамберзі, Нюрнберзі і Вірцбурзі. Бажаю багато благословення та задоволення у новій священничій послузі. (Владика Петро Крик; світлив о. Андрій Дмитрик)

ТРЮДО: СТАЛІН ПРАГНУВ ВИНИЩИТИ ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо виступив зі словами солідарності з українцями в День пам'яті жертв голодоморів і вшанував пам'ять померлих. «Сьогодні ми приєднуємося до українських громад в Україні та в усьому світі, щоби згадати мільйони людей, постраждалих і загиблих під час Голодомору. У 1932–1933 роках тоталітарний радянський режим Йосифа Сталіна викликав в Україні жорстокий голод – геноцид, покликаний зламати дух українського народу, стерти його ідентичність і зупинити його жагу до свободи та незалежності», – йдеться у заяві. Трюдо нагадав, що мільйони людей померли від голоду, багатьох депортували або стратили. «Перед обличчям такої жорстокості українці вистояли... У 1991 році, після більш ніж пів століття радянського гніту, Україна завоювала незалежність», – наголосив прем'єр Канади. Голова уряду нагадав, що тривалий час правду про Голодомор приховували від світу, а сам факт геноциду заперечували. Трюдо закликав канадців ушанувати пам'ять жертв Голодомору «й визнати той внесок, який українські канадці зробили в побудову кращої країни для всіх нас». Джастін Трюдо закінчив заяву словами: Vichna Yim Pam'yat! (Збруч)

ОКСАНА ЛИНІВ – НАЙКРАЩА ДИРИГЕНТКА РОКУ

Українка Оксана Линів здобула від провідних німецьких критиків нагороду Oper!Awards, що заснована оперним часописом Oper!Das Magazin. Віртуальна церемонія вручення відбулась 30 листопада, нею в 20-ти різних категоріях відзначаються музичні колективи, оперні постановки та найяскравіші театральні митці. За словами диригентки, журі відзначило її як найкращу диригентку у постановці опери Бели Бартока «Замок герцоґа Синя борода» в Баварській державній опері. Оксана Линів родом з Львівщини. Перший головний диригент Опери і філармонійного оркестру австрійського міста Грац, другої за величиною опери Австрії. Працює з найбільшими оперними театрами та оркестрами світу. Линів також заснувала Міжнародний фестиваль класичної музики LvivMozArt у Львові та Молодіжний симфонічний оркестр України – YsOU. (Радіо Свобода)

BMW ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ РФ ПОЗНАЧИЛА НА КАРТАХ КРИМ РОСІЙСЬКИМ

У власників автомобілів BMW, що продаються в Росії, з'явилася можливість встановити навігаційну карту, на якій анексований у 2014 році Крим показаний частиною Росії. У базовій версії Крим позначений українською територією. BMW пояснила рішення «урахуванням законодавства різних країн». Територіальна приналежність Криму також змінилася на картах інших автовиробників. Під час використання карти в Росії навігатор Nissan показує Крим російським, а в інших країнах – українським. Volkswagen повідомив BBC, що карти компанії також можуть відрізнятися залежно від країни. Однак це не дозволяє робити будь-які висновки про позицію компанії щодо міжнародних і територіальних кордонів, стверджує автовиробник. Mitsubishi в Росії використовує на бортовому комп'ютері «Яндекс.Навігатор», де Крим вказано російським з 2014 року. Територіальна приналежність Криму змінилася також на картах Google: користувачі з російськими IP бачать Крим російським, а всі інші – українським. (Новинарня)

Текст із відеозапису на каналі YouTube (А.Ф.)

Павло Лоза, «Наше слово»

РОСІЯ ВЖЕ НІЧОГО НЕ МОГЛА ЗРОБИТИ...

Порошенко розповів, як Україна отримала Томос...

Президент України Петро Порошенко у шоу «Гончаренко рулить».

«Велика кількість ієрархів наших Церков, які щиро прагнули, щоб це відбулося, казали мені: "Не довіряйте Візантії. Ви поставили увесь свій авторитет, усе своє життя на те, що ви отримаєте Томос і будьте готові до того, що Томосу ви не отримаєте"», – зауважив Порошенко.

Лідер «Європейської Солідарності» зазначив, що Томос безліч разів знаходився під загрозою. «Нас врятувало одне: Кирило переконав Путіна, що це неможливо. І вони дивилися на це все, як на дитячі забавки. І коли Бог так сподобив, що ми його отримали, вони уже нічого не могли зробити», – розповів Порошенко. («Прямий»)

Україна змогла отримати Томос завдяки Божій волі, прагненню українців та втраті пильності з боку Владіміра Путіна. Про це заявив п'ятий

ХТ

ЯК ЦЕ – МОЛИТИСЯ БЕЗПЕРЕСТАНКУ?

У цьому випуску проєкту «Блаженніший Святослав: #доступно_про_важливе» Глава УГКЦ розповідає про спосіб молитви.

У попередніх роздумах йшлося про зміст нашої молитви. Ми говорили, що учителем молитви є Святий Дух, який нас вчить, про що треба говорити з Господом Богом у молитві. Сьогодні я хотів би розпочати з вами наступний цикл роздумів – про спосіб молитви, про те, як потрібно молитися.

МОЛИТИСЯ БЕЗПЕРЕСТАНКУ

Святий апостол Павло закликає християн молитися безперестанно (1 Сол. 5, 17). Апостол народів говорить, що молитва – це не лише якийсь окремий акт чи момент нашого щоденного життя. Йдеться про те, що молитва має бути всім тим, чим ми живемо, про що думаємо і про що піклуємося. Східнохристиянська духовність говорить про молитву як про стан людського серця і душі.

МОЛИТИСЯ РОЗУМОМ, СЕРЦЕМ, СЛОВАМИ ТА ВЧИНКАМИ

Очевидно, що в нашому житті ми робимо багато різних діл та вчинків. Очевидним є і те, що молитва має свій ритм і час. Ми молимося розумом, тобто свідомістю і увагою. Молимося серцем, тобто своєю внутрішньою святинею. Молимося словами, тобто словесною молитвою. Подібно ми молимося також нашими ділами і вчинками. Вони вказують на те, що і наша праця не тільки може, а й повинна бути молитвою.

ПРАЦЯ ЯК МОЛИТВА

Коли і в який момент наша праця стає молитвою? Передусім тоді, коли, працюючи, ми звертаємося до Господа Бога. Тобто тоді, коли ми працюємо і зміст цієї праці наперед собі закладаємо як спосіб спілкування, прослави Господа Бога. Наша праця може бути молитвою тільки тоді, коли ми її жертвуємо в ім'я когось чи в ім'я чогось, тому що праця – це наше зусилля.

ПРАЦЯ ЯК ВИЯВ ЛЮБОВІ ТА ПІКЛУВАННЯ ПРО ІНШОГО

Праця може бути виявом нашої любові та піклування про іншу особу. Доречно навести приклад наших предків, які завжди розуміли, що для того аби праця стала молитвою, потрібно насамперед згадати про Господа Бога і подякувати Йому за те, що ми маємо силу і можливість виконувати роботу. Тож аби преобразити нашу працю в молитву, слід перед її початком вкласти в неї цей вічний, надприродний зміст, щоб цією працею принести користь іншим. Роблячи так, ми починаємо розуміти, що через плоди нашої праці ми готові послужити іншим людям та зробити їм добро. Тому на початку праці потрібно насамперед закласти в неї зміст любові. Це дозволить побачити, що ми гаряче прагнемо виявити свою любов до Бога і до свого ближнього. Подібне слід робити також і в кінці кожної роботи – завершити її молитвою.

Продовження на 10 стор. ▼

Повернутися на 1 стор. ▲

ЯК ЦЕ – МОЛИТИСЯ БЕЗПЕРЕСТАНКУ?

▼ Продовження. Початок на 9 стор.

Отже, ми починаємо нашу працю з молитви, працюємо молячись і закінчуємо роботу молитвою, зверненням до Бога з подякою за те, що ми змогли цю працю завершити та довести до тієї мети, про яку в Нього просили. Тому наша праця не тільки може бути молитвою, а й повинна нею стати. Бо, коли наш ум скерований своєю увагою до Господа Бога, навіть працюючи, ми здатні про Нього пам'ятати.

ПРАЦЯ ЗАВЖДИ
СУПРОВОДЖУВАЛАСЯ
СПІВОМ

Прадавній звичай праці, яку звали і звать молитвою, велів нам не лише пам'ятати про Господа Бога, а й до Нього постійно звертатися. Наприклад, у нашому народі праця часто супроводжувалася співом. Це робили не тільки для розваги, адже наші піснеспіви мають духовно-релігійний характер. Святий апостол Павло заохочував під час праці «проказувати між собою вголос псалми й гимни та духовні пісні» (Еф. 5, 19). Отож наша праця, часом навіть тяжка чи підневільна, може бути наповнена Божим Словом.

ПРАЦЯ ЯК ВНУТРІШНЯ ПЕРЕМІНА ОСОБИ

Праця може і повинна стати моментом внутрішньої переміни особи. Часто ми так шукаємо зміст у роботі, яку виконуємо. Найгірше для сучасної людини, коли вона втрачає зміст, значення, сенс свого страждання, своєї праці, тої чи іншої професійної активності. Часто мене запитують: для чого це все? Таке запитання виникає тоді, коли люди не бачать близьких та очікуваних результатів своєї досить важкої, а часом і гіркої праці.

Тому я закликаю всіх вас, щоб ви скеровували молитовний стан свого серця і своєї душі у щоденну роботу і перетворювали її на молитву. Тоді зможемо побачити, що все довкола вас стане інакшим, тому що, працюючи з молитвою і перетворюючи працю на молитву, ми даємо простір і можливість діяти Богові, який у Святому Дусі присутній у нашій людській активності та діяльності. Тож нехай у всьому, що ми робимо, буде прославлений наш Господь Бог, який дбає про нас і хоче, щоб людська праця, людське серце, людська душа завжди приносили добрі плоди, які залишаться на життя вічне. Амінь.

† Святослав.

Подано за: Інформаційний ресурс УГКЦ

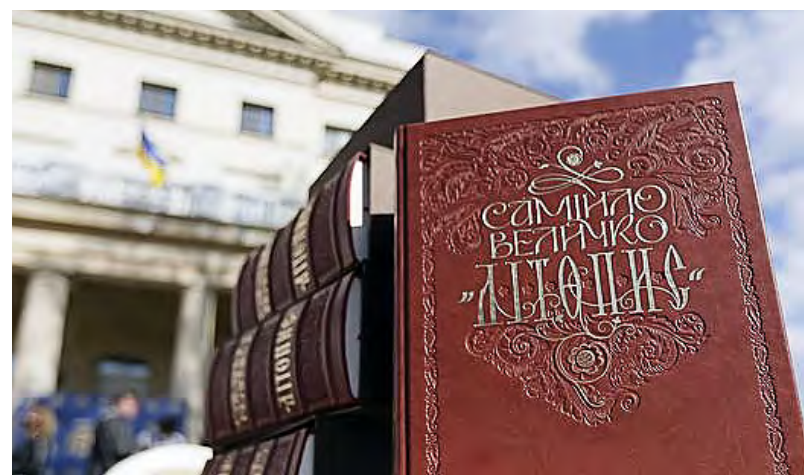
ХТ

ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИЧКА

«Історію пишуть переможці», – сказав Уїнстон Черчілль (або його біограф – себто, по суті, теж історик). Мабуть, із цим твердженням погодяться не всі фахівці. Проте навряд чи багато хто сперечатиметься, що історія підкорених імперіями народів, задокументована вже їхніми поневолювачами, не може не зазнати певних викривлень в процесі висвітлення через призму імперського погляду. Чимало таких викривлень та лакун у своїй історіографії ще належить виправити і заповнити й українському народу.

І з цієї точки зору важливість книги, яка нещодавно вийшла друком у видавництві «Кліо», переоцінити не просто важко – неможливо. Адже йдеться про перше повне, нецензуроване й достовірне видання Літопису Самійла Величка, яке перевертає з ніг на голову деякі уявлення про історію козацької доби, що досі побутували навіть у середовищі науковців.

Урочиста презентація першого повного видання Літопису, здійснена до 300-річчя його написання й 350-річчя Самійла Величка, не випадково відбулася саме в День українського козацтва – це ж бо його історії він присвячений. І саме в Національному заповіднику «Гетьманська столиця» – адже тут літописець

С-на: Руслан Канюка, «День»

Гетьманщини Величко 18 років служив канцеляристом і тут, у Батурині, розпочав роботу над головним твором свого життя.

Понад тисяча сторінок, майже три з половиною кілограми ваги, палітурка зі «штучної шкіри» – зовнішні характеристики фоліанту вражають. Проте основна його цінність – всередині.

«СПРАВЖНЬОГО» ВЕЛИЧКА УКРАЇНІ
ПОВЕРНУЛА РОСІЯНКА

Дещо дивно говорити про це після згадки про імперії й поневолених, проте склалося так, що «справжнього» Величка Україні повернула росіянка – директорка створеного нею Центру з вивчення історії України при Санкт-Петербурзькому державному університеті Тетяна Таїрова-Яковлева.

Продовження на 11 стор. ▼

Повернутися на 1 стор. ▲

ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИЧКА

▼ Продовження. Початок на 10 стор.

Саме пані Тетяна трохи більше десяти років тому першою пильно придивилася до оригіналу Літопису Самійла Величка, який зберігається у відділі рукописів Російської національної бібліотеки у Санкт-Петербурзі. І з подивом виявила суттєві відмінності від того варіанту цієї праці, яким історики досі впевнено користувалися як достовірним.

«За останні сто з гаком років ніхто уважно не зазірав у рукописний оригінал – бо всі знали, що він виданий друком у XIX сторіччі. Але коли я його вперше подивилася з точки зору ілюстрацій, які є в Літописі, то була приголомшена, наскільки це відрізняється від того, що було опубліковано, – розповідає науковиця. І переконує: моїм завданням стало повернути справжній Літопис Україні».

Із пропозицією разом втілити цю ідею в життя очільниця російського Центру вивчення історії України звернулася до нашого Інституту історії, і у 2012 році було підписано відповідний договір. Тоді ж фахівці з обох країн розпочали роботу над спільним проектом. У Санкт-Петербурзі фахівці провели ретельний кодикологічний аналіз пам'ятки: рукопис Літопису досліджували в інфрачервоних променях, скрупульозно аналізували всі водяні знаки на папері й навіть походження воску, який подекути крапнув на нього зі свічки літописця – якими бджолами був зібраний, у яких роках, з якої місцевості. Завдяки цьому вдалося встановити більш ранні й пізніші частини рукопису й безсумнівно підтвердити його походження й вік.

А в Києві науковці, серед іншого, досліджували єдину наявну копію рукопису, що зберігається в архівах Національної бібліотеки імені Вернадського. Забігаючи наперед: саме завдяки цій копії було відновлено втрачені в оригіналі перші шість сторінок тексту, на яких літописець виклав задум свого твору.

Певний час уся ця робота тривала досить успішно, потім дещо загальмувалася через певні проблеми з фінансуванням, зупинилася з огляду на події Революції гідності... і у 2014-му зі зрозумілих причин остаточно завмерла.

Чим же ця книга така унікальна й надцінна для істориків зокрема та всієї української нації загалом?

ЦЕ ПЕРША КНИЖКА, ЯКА ВІДКРИЄ ПРАВДУ ПРО МАЗЕПУ

Коментарі на кшталт «не розумію підстав для ажіотажу – в мене Літопис Величка стоїть на полиці вже років тридцять, чудове видання!» під інформаційними повідомленнями про презентацію в Батурині трапляються досить часто. Їх автори мають на увазі переважно Літопис Самійла Величка, виданий 1991 року в перекладі (сучасною українською мовою) Валерія Шевчука. Видання якісне, ґрунтовне, з коментарями та примітками... і, як тепер уже напевне відомо, далеке від реального твору та задуму літописця. Адже, як і решта спроб видати Величка, засноване на зміненому варіанті Літопису, видрукованому в середині XIX сторіччя Київською археографічною комісією.

У ЧОМУ Ж ЙОГО ВІДМІННІСТЬ ВІД ОРИГІНАЛУ?

«Це дуже складний рукопис. Коли у XIX сторіччі його

Третій президент України Віктор Ющенко і «три неймовірні жінки». Ліворуч: Тетяна Таїрова-Яковлева; Наталія Реброва; Віра Соловйова. С-на із соцмереж

видавали вперше, то просто не розібралися в структурі – і перша, дуже важлива частина, взагалі не була опублікована», – пояснює Тетяна Таїрова-Яковлева. Крім того, з міркувань цензури з публікації було виключено цілу низку документів, які відтак залишалися невідомими аж до другої декади XXI сторіччя. Бо ж історики ніколи не порівнювали видання XIX сторіччя з оригінальним рукописом – просто передруковували й цитували його як оригінальне. Тоді як після всіх вилучень, цензурувань і скорочень той «літопис» виявився ледве не на третину коротшим за повну версію.

Зокрема, після 1708 року, коли гетьман Іван Мазепа перейшов на бік шведського короля і на довгі роки був оголошений у Російській імперії зрадником, будь-які позитивні згадки про нього були заборонені, а наявні портрети гетьмана вилучали і знищували. Величко ж писав, як було.

І саме таким, яким його замислив автор, Літопис постає перед читачем у масштабному виданні 2020 року – уперше в історії. Тож нинішнє видання вперше відкриє не лише широкому загалу, а й дослідникам та науковцям багато історичних фактів про епоху та постать легендарного гетьмана.

«Якби ми у своєму віці починали вчити історію з таких джерел, як це – ми були би вже потужні українці», – наголосив під час презентації видання третій президент України Віктор Ющенко, під час президентства й завдяки якому Батурин почав відроджуватися. Щоправда, в Літописі таки трапляється – сухо, буквально одним реченням – згадка про те, що «Мазепа – зрадник», як того вимагала тогочасна інформаційна кон'юнктура. Проте наведені Величком численні документи мазепинської епохи, панегірики й вірші на честь гетьмана, його портрет – усе це не лише дозволяє скласти повну картину, а й досить яскраво свідчить про справжнє ставлення літописця до гетьмана, в канцелярії якого він працював.

До слова, якщо вже зайшлося про портрети: як вважають історики, наведені в оригінальному рукописі Величка зображення низки гетьманів є близькими до дійсності й, можливо (принаймні в деяких випадках) навіть єдиними їх реалістичними зображеннями, що дійшли до нашого часу.

Продовження на 12 стор. ▼

Повернутися на 1 стор. ▲

ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИЧКА

▼ Продовження. Початок на 10 стор.

«З великою долею ймовірності можна припустити, що автор ілюстрацій бачив цих людей на власні очі й робив не парадні портрети, а живі замальовки. В яких аж ніяк не лестив «сильним світу цього», зображуючи їх з усіма вадами й талановито підкреслюючи індивідуальні риси», – зазначає Таїрова-Яковлева. Це стосується, серед інших, і царя Петра I, який у Літописі Величка постає далеко не таким ставним і величним, як на «офіційних» портретах. У військовій канцелярії, де служив літописець, напевне мали пам'ятати обличчя гетьманів – навіть якщо йшлося про тих із них, кого Самійло не застав особисто з огляду на вік. Адже його Літопис охоплює тривалий період: починаючи з гетьманства Петра Сагайдачного (початок XVII ст) і до перших років XVIII ст.

УСЕ НАПИСАНЕ РАНИШЕ ПРО САМІЙЛА ВЕЛИЧКА В ЕНЦИКЛОПЕДІЯХ – НЕПРАВДА

Завдяки роботі над «ювілейним» виданням Літопису вдалося відкрити нові деталі не лише про добу, описану Величком, а й про нього самого. Адже впродовж тривалого часу особа Самійла Величка вважалася напів-, або й повністю міфічною. Були версії й про те, що це псевдо якогось іншого автора, і про цілий колектив авторів, який працював над Літописом, який справді вражає масштабами як для одного автора: **1500 рукописних двосторонніх аркушів, понад 250 документів із канцелярії гетьманів.**

Саме підготовка до нинішнього видання допомогла беззаперечно встановити, що Величко був цілком реальною постаттю. У процесі роботи над проектом професору Таїровій-Яковлевій вдалося знайти перше й, можливо, єдине документальне підтвердження його існування. Це лист від 1708 року, адресований писарем Запорізької Січі особисто Самійлові Величку – соратникові Івана Мазепи, який на той момент разом із гетьманом перебував у таборі шведів.

І цей факт узагалі перевертає на 180 градусів усі попередні уявлення дослідників про Величка. Адже досі вважалося, що Самійло був антимазепинцем і прихильником Василя Кочубея, який Мазепу зрадив, наклепавши на нього донос Петру I. Саме під началом Кочубея, який керував генеральною канцелярією гетьмана, Величко починав працювати як канцелярист, і про зміщення Василя з посади генерального писаря та про його страту після доносу пише з помітним жалем. Тож навіть найповажніші історики вважали, що у зв'язку з опалою Кочубея кар'єра Самійла перервалася, і це за спілку з ним Величко й постраждав, опинившись в ув'язненні після його страти. А виявилося, що насправді все було навпаки. «Усе, що було досі написано про Величка в історичних енциклопедіях та інших довідниках – неправда. Все треба переписувати», – підкреслює Тетяна Таїрова-Яковлева.

Літописець Війська Запорозького, який після страти Кочубея продовжував залишатися канцеляристом генеральної канцелярії, справді був заарештований у 1708 році... але як вірний мазепинець. У в'язниці десь на Гетьманщині (в цьому йому дуже пощастило, бо арештанта цілком могли б відправити кудись далеко в Сибір), Величко провів сім років. І лише у 1715-му йому вдалося вийти на волю.

Тетяна Таїрова-Яковлева (праворуч) та директорка видавництва «Кліо» Віра Соловійова під час презентації в Батурині. С-на із соцмереж

Тож тепер, не маючи сумнівів у тому, що канцелярист Самійло є цілком собі історичною постаттю, можна з більшою певністю говорити про ймовірні пункти його біографії. Ймовірно, він закінчив Києво-Могилянську академію – зважаючи на рівень знань і освіченості. Знав кілька мов, зокрема латину, польську, німецьку, російську. Володів власною бібліотекою: пані Тетяна виявила в московських архівах 16 книг з його особистої колекції з інскриптами – власноручними підписами, які свідчать про приналежність видань Самійлові Величку. Це ж допомогло встановити почерк Величка, щоб під час роботи з рукописом визначати, чи робилися ті або інші записи й примітки саме його рукою.

Живучи при дворі Мазепи й будучи в контексті всіх подій того часу, Величко до того ж брав участь у старшинських радах при гетьмані, куди мало хто міг потрапити, мав доступ до секретного листування гетьманів, можливість копіювати документи з гетьманської канцелярії тощо. Більшість із вшитих у Літопис двох з половиною сотень документів, зокрема початку-середини XVII сторіччя, Величко скопіював як канцелярист Війська Запорозького. Трапляються серед них навіть якимось чином роздобуті ним оригінали. Усе це тепер доступне широкому загалу у виданні-2020.

«Цінність цього твору в тому, що Величко – це унікальний приклад ідентичності людини, яка була представником верхівки Гетьманщини, працювала з Мазепою, дуже добре розбиралася у внутрішній і зовнішній ситуації того часу. Він писав свою роботу, виділяючи саме те становище, яке тоді займала Україна, з українського погляду – про її відносини із сусідніми державами, в тому числі з Росією, політичні процеси тощо. Цей погляд зсередини від людини, яка знала дійсний стан речей, – безцінний», – наголошує Таїрова-Яковлева.

ЯК УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС ОПИНІВСЯ В ПЕТЕРБУРЗІ

Як припускають історики, створюючи свою епохальну працю, Величко, швидше за все, не особливо розраховував на її оприлюднення – принаймні за його життя. Адже був свідомий того, що пише про заборонені на той час речі.

Продовження на 13 стор. ▼

ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИЧКА

▼ Продовження. Початок на 10 стор.

Попри це, до реалізації свого грандіозного задуму він підходив дуже ретельно – рукопис вражає гарним оформленням. Створений манускрипт на надзвичайно якісному як для того часу дорогому голландському папері, що сприяло його чудовому збереженню. Папір Величко вочевидь закупив під час роботи в канцелярії Мазепи, проте було це зроблено власним коштом чи гроші писарю виділив гетьман – встановити не вдалося.

Ймовірно, спершу Літопис зберігався в бібліотеці Кочубеїв, адже саме в обійстях цієї історичної родини Величко жив і працював після ув'язнення (за однією з версій, його визволенню з тюрми сприяв саме син страченого Василя Кочубея). Згодом рукопис потрапив у бібліотеку знаменитого українського збирача рукописів Григорія Полетики. Саме в цей період – 70-ті роки XVIII сторіччя – була створена єдина збережена копія Літопису, так званий Київський список. Але після смерті Полетики його онук продав оригінал рукопису колекціонеру філіграней (водяних знаків), московському купцю Лаптеву. Коли через кілька років помер і купець, його колекцію було розпродано з аукціону, що відбувся в Москві у 1840-му.

Літопис Самійла Величка придбав відомий московський історик Михайло Погодін. Саме він вперше звернув увагу на те, який це безцінний твір, і зв'язався з колегами з Києва, зокрема Михайлом Максимовичем та Йосипом Бодянським. Вони також належно оцінили цінність рукопису, проте за право його публікації Погодін заломив таку ціну, що про це не могло бути й мови.

Втім, невдовзі за роботу над виданням Літопису взялася Київська археографічна комісія. Процес публікації було ускладнено тим, що саме в цей час почалася справа Кирило-Мефодіївського товариства, і деяких братчиків, які працювали над виданням (зокрема Миколу Костомарова) було заарештовано. Це, вкупі з цензурою, стало однією з причин того, що зрештою у 1848–1864 роках Літопис був опублікований в обрізаному й значною мірою спотвореному вигляді. А оригінал повернувся в Москву до свого власника Погодіна, який через кілька років за грубі гроші «сплавив» усю свою колекцію імператору Миколі I, що закупив її для Імператорської публічної бібліотеки в Петербурзі.

Там рукопис Величка, в довільному порядку розділивши на три томи, оформили у шкіряний перепліт. І відклали фактично в «довгу шухляду» відділу рукописів, де він без жодного зацікавлення істориків (адже в них у вільному доступі було видання XIX століття) пролежав аж донедавна.

«У ФІНАНСУВАННІ ВІДМОВИТИ ЧЕРЕЗ УЧАСТЬ У ПРОЄКТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА»

А тепер повернімося у наш час. У 2019 році з ініціативи Тетяни Таїрової-Яковлевої, яка першою зателефонувала київським колегам, проєкт видання Літопису Величка було розморожено. Вказана рукою автора дата завершення рукопису «1720 року Божого» свідчила про те, що у 2020-му виповнюється не лише 350 років з дня народження самого Самійла, а й рівно 300 років його епохальному твору. Коли ж і видавати таку

цінну для України працю, як не в рік подвійного ювілею?

Отже, процес було відновлено з подвійним ентузіазмом. Завдяки гранту від Гарвардського університету, де Таїрова-Яковлева на початку 1990-х стажувалася в Центрі україністики й з яким надалі підтримує робочі та наукові контакти, оригінал рукопису Величка було повністю оцифровано й набрано по-новій. В цьому ще одна унікальність цього неймовірного видання: йдеться не про звичайну «фотографічно» відскановану копію, а про повноцінний цифровий текст Літопису, який тепер можна не лише перевидавати, а й навіть поширювати в електронному вигляді.

Півтора року, фактично без вихідних, команда співробітників Інституту історії України та науковців – голова робочої групи з видання Літопису Самійла Величка в Україні Андрій Бовгиря, Олена та Сергій Багро, Василь Кононенко – набирали текст рукопису, не минаючи «ані титли, ніже тії коми», щоб забезпечити повну його ідентичність з оригіналом.

Літопис написаний книжною українською мовою XVIII сторіччя – це офіційна мова Гетьманщини, якою писалися всі документи. Ідеться про складний український скоропис, який набирачам треба було передати доступним нам зараз шрифтом, зберігаючи неприйнятні сучасній мові графеми. І їм це вдалося.

Ще одна відмінність видання – в нього включено (зрозуміло, вперше) не лише сам текст Літопису, а й ті приписки, які Величко робив на берегах рукопису. Зокрема, про те, звідки саме він брав ту чи іншу наведену в манускрипті інформацію. Це відкриває подальшим дослідникам Літопису широченне поле для майбутніх історичних відкриттів, наголошують видавці.

ОТЖЕ, ПЕРЕЛІЧУЮЧИ ВСІ ВИЗНАЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦЬОГО УНІКАЛЬНОГО ВИДАННЯ:

- ▶ вперше Літопис Самійла Величка видано повністю, без жодних купюр і змін – таким, яким його замислив автор;
- ▶ видання повністю набране «друкованим» і зручним для прочитання текстом, при цьому графічно максимально наближеним до оригінального скоропису;
- ▶ окремо у виданні вміщено всі записи Величка, зроблені на берегах рукопису;
- ▶ додано географічний та іменний покажчики, зокрема на 60 сторінках наведено повний перелік згаданих у Літописі імен, з їх ідентифікацією, біографічними довідками і вказанням сторінок, на яких згадано цю особу;
- ▶ включено довідкові матеріали про самого Самійла Величка, історію створення та зберігання рукопису, коментарі науковців з порівняльним аналізом оригіналу рукопису та його київської копії XVIII сторіччя.

Словом, авторський колектив здійснив величезну роботу, важливість якої для Української держави неocenна. І все це було чудово й неймовірно аж до того етапу, коли справа дійшла власне до виходу цієї мегапраці друком, за який взялося видавництво «Кліо».

Продовження на 14 стор. ▼

ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИЧКА

▼ Продовження. Початок на 10 стор.

Залишилася «дрібничка»: де взяти кошти на видання трикілограмового фоліанту, собівартість якого сама по собі становить не менше тисячі гривень?

«Це був неабиякий виклик», – зізнається директорка видавництва Віра Соловйова. Адже Український культурний фонд, на який видавці покладали великі сподівання, навесні 2020-го у державному фінансуванні проєкту відмовив. У правилах УКФ зазначено, що до фінансованих ним проєктів не можуть мати стосунку представники держави-агресора...

ТРИ НЕЙМОВІРНІ ЖІНКИ, 68 МЕЦЕНАТІВ І СОТНІ МАЙБУТНІХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Як зауважив на презентації Віктор Ющенко, це видання в принципі стало можливим завдяки зусиллям «трьох неймовірних жінок»: історикині Тетяни Таїрової-Яковлевої, видавчині Віри Соловйової та директорки Національного заповідника «Гетьманська столиця» Наталії Ребрової. Саме вона допомогла залучити до проєкту кошти благодійників, звернувшись до давніх друзів заповідника.

Одним із перших долучився бізнесмен і меценат Євген Сур, виділивши велику суму, що дозволила розпочати підготовку до видання. Допомогли також корпорація «Оболонь», директор Києво-Могилянської бізнес-школи Олександр Саврук та її випускники, зокрема Андрій Мельник. Загалом проєкт підтримали щонайменше 68 меценатів. Також для залучення коштів видавництво оголосило попередній продаж. Як розповів представник авторського колективу Андрій Бовгиря, ще до друку було викуплено близько

половини всього накладу (який становить загалом 1000 примірників). «Я навіть не очікувала такого попиту, адже видання справді недешево. Перший тираж дуже скоро стане раритетним», – зізнається Віра Соловйова.

Цікавий збіг: папір, на якому надруковано Літопис, також голландський – як і той, на якому 300 років тому виводив літери Самійло Величко. Наразі вартість фоліанту становить близько 3500 гривень. Проте у планах видавництва – ще одне, більш «економне» видання, яке могли б придбати й студенти, і всі, хто цікавиться козацькою епохою.

«Наша головна місія і надзавдання – щоб ця книга була прочитана, – наголошує Соловйова. — Звісно, що пересічному читачу там не все буде зрозуміло. Але вона обов'язково має бути досліджена, і досліджена багатьма фахівцями: як зразок староукраїнської мови, як зразок літератури українського бароко, як історична й культурологічна пам'ятка. Ця праця дає старт дуже багатьом науковим дослідженням і науковим роботам. Ми повернули повний Літопис Самійла Величка в Україну, щоб завдяки цій праці Україна відновлювала своє коріння і самоідентифікацію».

Перший крок до подальшого поширення видання зроблено: під час презентації присутньому на ній міністру культури й інформаційної політики Олександрові Ткаченку вручили листа з проханням посприяти закупівлі Літопису для бібліотек. Ткаченко запевнив, що «завдання зрозумів». А поки що перші примірники бібліотекам уже починають передавати меценати.

Леся Шовкун, «Новинарня»

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (4)

Знайомимо вас з новою енциклікою Папи Франциска на тему братерства та соціальної дружби.

Серед «тіней замкнутого світу», яким присвячений перший розділ енцикліки «Fratelli tutti», Папа називає також виклики, пов'язані з пандемією та з масовою міграцією.

«Така глобальна трагедія як пандемія Covid-19, у дійсності, пробудила на деякий час усвідомлення того, що ми є всесвітньою спільнотою, що пливе в тому самому човні, де зло одного завдає шкоду всім. Ми згадали, що ніхто не спасається сам, що врятуватися можемо лише разом» (32), – пише Святіший Отець, зазначаючи, що світ рухався в напрямку економії, що старалася скоротити «людські видатки», а дехто старався переконати нас в тому, що «для того, аби все могло вважатися надійним, достатньо свободи ринку».

«Однак, важкий і несподіваний удар цієї пандемії, що вийшла з-під контролю, примусив думати про лю-

дей, про всіх людей, більше ніж про вигоду декого», – стверджує він, додаючи, що «біль, непевність, страх і усвідомлення власних обмежень» надають голосу закликові «переосмислити наші стилі життя, наші взаємини, організацію наших суспільств і, насамперед, сенсу нашого життя» (33).

У світлі того, що все є взаємопов'язаним, Глава Католицької Церкви звертає увагу на те, що годі думати про те, що ця «світова катастрофа» не пов'язана з нашим ставленням до дійсності, з нашими претензіями на те, щоби бути «абсолютними панами свого життя та всього існуючого». «Я не хочу сказати, що йдеться про своєрідну Божу кару. Але також не вистачить ствердити, що шкода, завдана природі, вимагає врешті-решт звіту за наші зловживання. Це сама дійсність стогне та повстає» (34).

Продовження на 15 стор. ▼

Повернутися на 1 стор. ▲

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (4)

▼ Продовження. Початок на 14 стор.

Однак, за словами Папи, ми швидко забуваємо про уроки історії. Тож найгіршим по завершенні кризи в системі охорони здоров'я буде ще більше впасти у гарячкове споживацтво та нові форми егоїстичного самозахисту. Тож його побажанням є, аби вже більше не було «інших», а лише «ми», щоб це не була чергова важка історична подія, з «якої ми нездатні навчитися», аби «не була забута» смерть похилих віком через нестачу дихальних апаратів, до чого призвів занепад системи охорони здоров'я, щоби цей «настільки великий біль» не був даремним, але щоб «ми зробили стрибок до нового способу життя», відкриваючи, що ми потребуємо одні одних та є боржниками одні одних. Бо в іншому випадку «глобальна ілюзія, що нас обманює, нищівно впаде», а «рятуйся хто може» швидко перетвориться на «всі проти всіх», й це «буде ще гіршим від пандемії» (35–36).

Тож у цьому контексті Папа долучає до роздумів про «тіні» також і становище мігрантів. За його словами, як деякі популістські режими, так і деякі ліберальні економічні підходи підтримують думку, що «слід будь-якою ціною запобігти прибуттю мігрантів». Водночас, говориться про те, що слід обмежити допомогу бідним країнам, щоб вони «досягли дна та застосовували заходи економії». Але забувається про те, що за цими «абстрактними ствердженнями» стоять чимало «розтерзаних життів». Чимало людей втікають від війни, переслідувань, стихійних лих. Інші, з повним на це правом, шукають кращого життя та нагод для самореалізації. Є й такі, що вирушають в подорож, приваблені «західною культурою» та «нереалістичними очікуваннями», наражаючись на «важкі розчарування». Мігранти часто стають жертвами «безсовісних контрабандистів», зустрічаючи на своїй дорозі насильство, торгівлю людьми, зловживання та невимовні страждання, важко переживають розрив із рідним контекстом. Це вимагає також утвердження «права не мігрувати», тобто, мати такі обставини, що сприяють тому, аби залишатися на своїй землі (37–38).

▲
Волонтери-медики під вогнем рятували поранених.
Волонтерство, взаємопоміч – унікальні явища,
які супроводжували події на Київському Майдані
під кінець 2013 – на початку 2014 р. С-на: Ольга Савчук

Крім того, в деяких країнах прибуття міграційне явище викликає тривогу та страх, часто розпалювані та експлуатовані в політичних цілях. Це сприяє поширенню ксенофобської ментальності та замкнутості. Тож «мігрантів вважається недостатньо гідними брати участь в суспільному житті» та забувається про те, «що вони мають ту саму гідність притаманну кожній людині». На словах ніхто не каже, що вони не є людьми, але на практиці рішення та ставлення немовби говорять про них як про менш вартісних, менш важливих, менш людських. «Неприйнятно, аби християни поділяли таку ментальність і таке наставлення, віддаючи, іноді, перевагу радше певним політичним преференціям, ніж глибоким переконанням своєї віри» (39), – наголошує Святіший Отець.

Покликаючись на свою промову до дипломатів із січня 2016 року, Глава Католицької Церкви стверджує, що міграції становлять «основоположний елемент майбуття світу». Однак, сьогодні відчувається втрата почуття братерської відповідальності, «на якій ґрунтується кожне громадянське суспільство». Це, зокрема, загрожує Європі, але Папа впевнений, що за допомогою своєї культурної та релігійної спадщини, вона знайде засоби для захисту центральності людської особи та справедливої рівноваги у «подвійному моральному обов'язку», яким є «захищати права своїх громадян і гарантувати підтримку та прийняття мігрантам». «Розумію, що перед обличчям мігрантів дехто має сумніви та відчуває побоювання. Розумію це як один із аспектів природного інстинкту самозахисту. Але правдою також є те, що особа або народ є плідними лише тоді, коли вміють креативно поєднувати в собі відкритість на інших» (40–41).

Опрацював о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ,
«Новини Ватикану»

НЕЗВИЧНЕ ПРОХАННЯ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

▲
Петро Гуменюк, «Святий Миколай»

Андрієва дружина померла. Лікарі не змогли встановити причини раптової смерті. Він залишився з трирічною Улянкою. Протягом довжелезного року Андрій навіть і думки не припускав, що міг би коли-небудь пов'язати своє життя з іншою жінкою. Він жив лише для Улянки, і йому здавалося, що удвох вони є дуже щасливими, навіть у такому горі. Він робив усе для того, аби дівчинка не відчувала нестачі материнського тепла.

Від самісінького ранку Уляна чекала на Святого Миколая, котрий щороку розмовляв з дітьми у холі величезного торговельного центру. Бо дуже хотіла бути першою в черзі...

— Тату, прокидайся швидше, — Улянка шарпала Андрія за руку. — Ми запізнимося.

— Уляно, до відкриття універмагу ще дві години. Дай поспати, маленька.

— Але ж, тату, це так важливо. Я мушу бути першою в черзі до Святого Миколая.

Андрій, звичайно, й гадки не мав, що саме цього разу вигадала його найдорожча крихітка. Бо ще від літа казала, що обов'язково мусить зустрітися з Миколаєм, а він обов'язково повинен виконати її бажання. У великому універмазі щороку за кілька днів перед 19 грудня хтось із працівників магазину передодняється у Святого Миколая і розпитує дітей, чи слухняні, що хотіли би знайти під подушкою. Батьки, як правило, підслуховують, а пізніше виконують (якщо є така можливість) забаганки своїх чад.

Пунктуально о 9.00 відчинили широченні двері універмагу, і Улянка потягнула Андрія до ялинки. Високий фотель вже стояв, а Миколая ще не було. «Крім нас на Миколая ніхто не чекав», — згадує Андрій. Але Уляна не зрушила з місця. Святий Миколай з'явився лише близько одинадцятої. За нами відразу вишикувалася чималенька черга.

Миколай вигідно розсівся в кріслі і махнув рукою Улянці. Вона підбігла, сама видряпалася Миколаєві на коліна.

— Що б ти хотіла, дитинко, отримати від Миколая?

— Хочу просити тільки про одне. Якщо виконаєш моє прохання, то обіцяю до кінця життя бути чемною. Чи можеш мені подарувати нову маму? Будь ласка... Прошу...

Андрій відчував, що сльози от-от бризнуть з очей. «Я хотів забрати Улянку, — розповідає далі Андрій, — але Миколай затримав мене. Він перепитав в Улянки, де її мама». Дівчинка розплакалася і розповіла, що у неї вже цілий рік нема мами, «вона на небі з ангелами». Голубі очі Миколая теж стали вологими. Він притулив до себе Улянку і поцілував її в чоло.

— Мила дитинко, — сказав він, — це не є просте прохання, навіть для Святого Миколая. Але я обіцяю, що зроблю все, аби його виконати. Але ще треба трохи почекати.

— Добре. Дякую. Я почекаю. Але не забудь, Миколаю!

Улянка зіскочила з колін Святого Миколая і підбігла до Андрія. «Ходімо, тату. Миколай обіцяв допомогти».

Тієї ночі Андрій довго не міг заснути. Тягар каменем душив серце. Він не уявляв собі, як в його житті з'явиться інша жінка. Можливо, колись, але ще не зараз...

Його дружина, Марія, померла раптово, коли Уляні було три роки. Вони були щасливим подружжям. Одного разу, коли Андрій з Уляною бавилися вдома, Марія вийшла до магазину. У черзі до каси раптом впала і вже не опритомніла. Лікарі пізніше сказали, що то серце... Але зауважили, що смерть була легкою.

Час лікує рани, і через рік вони вже адаптувалися до ситуації, звикли, що з ними нема Марії. Улянкою займалася мама Андрія. Вона дуже любила внучку і, відповідно, пестила її. Лише тепер Андрій зрозумів, що Уляні цього замало. Батько і бабуся — дуже важливі люди у її житті, але вона потребувала ще когось. «Що я мав робити? Також просити Святого Миколая, щоб „подарував“ мені дружину?» — згадує Андрій.

Тиждень минув швидко, і в суботу тато з донею пішли на ковзанку. Там було ще мало людей. Але збоку на лавці сиділа висока худорлява блондинка і взувала ковзани. А за хвилину вона вже була на ковзанці і «наїжджала» такі складні піруети, що аж дух запирило. Улянка спостерігала з розкритим ротом. А потім видала:

— Але ж ви гарно їздите. Я б теж так хотіла.

— Але ж ти також добре їздиш, — відповіла білявка.

Продовження на 17 стор. ▼

НЕЗВИЧНЕ ПРОХАННЯ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

▼ Продовження. Початок на 16 стор.

— Справді? – втішилася Уляна. — Як ви називаєтесь?

— Мене звати Людмилою, а тебе?

— А мене – Уляна. А це мій тато. Називається Андрій.

— Дуже приємно – відповіла блондинка Людмила і простягнула Андрієві свою теплу руку.

— А ми після ковзанки ідемо на піцу, – не вгавала Уляна. — Підете з нами?

Андрій почервонів і хотів дещо остудити доньчин запал. Та незнайомка випередила його:

— Вважаю, що це прекрасна ідея. Тільки не знаю, чи твій тато думає так само, як ти?

— Так, так, – пробурмотів Андрій. А за годину вони троє, як добрі друзі, йшли у піцерію. Коли сиділи за столиком, Андрій зауважив, що Улянка дуже сподобала собі Людмилу.

— Ви, випадково, не були в універмазі на зустрічі зі Святим Миколаєм? – запитала мала несподівано.

— Так, була!

— І що, ви теж щось просили у Миколая? – не вгавала дитина.

Людмила розповіла, що працює у тому універмазі. А дівчинку вона запам'ятала, бо дуже довго стояла Уляна в черзі.

«Людмила і Уляна розмовляли між собою, ніби знайомі давно, – розповідає далі Андрій. На мене не звертали жодної уваги, ніби мене там нема. А коли ми повернулися додому, Уляна втомила мене розмовами про свою нову приятельку – тьотю Люду. І я змушений був дати слово, що ми ще колись зустрінемося.

Отож зателефонував в універмаг. Відрекомендувався і запитав, чи могли б ми всі втрох ще раз відвідати ковзанку. Уляна стрибала від радості.

...Після ковзанки вони пішли на ялинковий базар, де вибрали найгарніше дерево. Якось так, між іншим, Андрій запросив Людмилу додому на обід. Він був впевнений, що його мама не матиме нічого проти. І справді, обід минув у теплій атмосфері. Потім Людмила бавилася ще зо дві години з Улянкою. Коли Улянка пішла спати, Андрій зробив кави і відкоркував пляшку вина...

...Людмилу спіткало в житті розчарування: її наречений за тиждень перед весіллям «освідчився», що кохає іншу. І з цього часу вона не може повірити жодному чоловікові. Андрій розповів, як померла його Марія. Навіть не зауважили, як минула ніч... І тоді мама Андрія підказала, що «нічна гостя» може переночувати у вітальні на дивані.

Вранці Андрія розбудив приємний запах, що аж лоскотав у носі. Коли зайшов на кухню, був здивований: Людмила з донькою готували сніданок.

Вперше після смерті Марії він звернув увагу на іншу жінку – щось ніби защеміло у серці...

Після сніданку вони троє гуляли в парку, а потім знову разом обідали. Увечері Андрій відпровадив Людмилу додому, і йому так захотілося її поцілувати. Бажання перемогло сором, і він таки зробив це. «Вибач. Ти така чудова», – видувив зі себе, коли вона його холодно, але делікатно відіпхнула...

Святий вечір і Різдво теж відсвяткували разом. Потім зустрічалися усе частіше, вже не задля малої Улянки. Минуло ще кілька місяців, і після чергової романтичної вечери вони залишилися тільки вдвох...

Лише через рік Андрій зрозумів: те, що відчуває до Людмили, це щось більше, ніж симпатія. Він думав про неї і мріяв, як було би добре, щоби зранку прокидатися поруч із Людмилою. «Я врешті зрозумів, що кохаю Людмилу до безтями, і що саме на таку жінку чекав. Ще велике значення мало те, що Людмила дуже полюбила мою Улянку».

Одного дня Андрій подзвонив у двері. Людмила відчинила. Запросила увійти. Він зізнався, що дуже закоханий і просить Людмилу, щоб вийшла за нього заміж.

— Я мушу тобі щось розповісти, – Людмила сором'язливо опустила очі.

«Щось, мабуть, приховує від мене», – мало не зойкнув Андрій.

— Це я тоді була Святим Миколаєм.

Андрій вибухнув сміхом.

— Не смійся. Це правда. Тоді, коли ти прийшов з донькою в універмаг, я була у ролі Миколая. Особа, яку запросили, не з'явилася. Я вмю говорити «чоловічим» голосом. От і вбрала його костюм. Я запам'ятала твою донечку, її найзаповітніше бажання і сльози в твоїх очах. Звичайно, я не сподівалася, що колись з нею ще зустрінуся, і зовсім не мала наміру вас двох розшукувати. Але доля розпорядилася по-іншому... Ну, скажи хоч щось.

Андрій не міг нічого сказати, бо сміявся щиро і вперше за якийсь час – від щастя. Нарешті витиснув зі себе:

— Доля? Яка там доля? Я тепер вірю в те, що на світі є Святий Миколай.

У неділю вони запросили друзів до ресторану на святковий обід з нагоди заручин. Ніколи Андрій його не забуде: тоді всім розповів, що навесні поберуться. Найбільше раділа Улянка. Вони з донькою знали, що Людмила їм ніколи не замінить Марії. Однак вони переконані, що в їхніх серцях ще залишилося багато місця на любов до жінки, яку подарував їм Святий Миколай.

**Ярина Ярکو,
«Місіонар»**

IN MEMORIAM 21.XI.1920 – 21.XI.2020

Сто років тому Армія УНР покинула назавжди рідну землю та перетнула Збруч.

Під натиском переважаючих сил большевиків, зраджена вчорашніми «союзниками» поляками Дієва Армія УНР в кількості 6-ти стрілецьких, 1-єї кінної, 1-єї кулеметної та 1-єї збірної донсько-кубанської дивізій перейшла річку Збруч за дружні союзні польські драти.

Війну нами було програно... Регулярний фронт перестав існувати. Надія лишалася лише на повстанців. Але всі ці Герої козаки і старшини Армії УНР всього цього ще не знали. Вони вірили, що навесні відкриється новий фронт, що повстанці виженуть більшовиків, надії, надії, надії...

Ніхто не знав, що попереду їх чекають роки таборів в польських містах у злиднях та з великою смертністю, потім розпорошення по різних країнах Європи, хтось ще піддається амністії через тугу за рідною землею та виїде в УРСР прямісінько в підвали ЧК.

Тоді ніхто цього ще не знав...

Не забути тих днів ніколи:

Залишали останній шмат.

Гуркотили й лякались кола

Під утомлений грім гармат.

Налітали зловісні птахи,

Доганяли сумний похід,

А потяг ридав: на Захід... на Захід... на Захід...

І услід – реготався Схід.

Роззявляв закривавлену пащу.

П'яний подих нудив, як смерть.

Де ж знайти нам за тебе кращу

Серцем, повним Тобою вщерть?

1920 р., хорунжий Євген Маланюк

**Підготував Андрій Чорний, текст та світлина
з персональної сторінки у Фейсбуці**

Ich habe vor dir eine Tür geöffnet

APOSTOLISCHE EXARCHIE für katholische Ukrain erde byzantinischen Ritus In Deutsch landund Skandinavien

Schonbergstraße 9, 81679 München,
Postanschrift: Postfach 860 127, 81628 München
Tel.: +49 (0)89 997 2838-0, Fax: +49 (0)89 997 2838-4
E-Mail: kanzlei@ukrainische-kirche.de

Bank verbindung:
LIGA Bank München
IBAN: DE29750903000102103257
BIC: GENODEF1M05

До всіх абонентів та читачів газети «Християнський Голос»

Мюнхен, 24.11.2020

Слава Ісусу Христу! Шановні читачі,

цим листом Редакція «ХГ» хотіла б пояснити ситуацію навколо друкованого видання газети та повідомити про важливі зміни, які відбудуться вже в найближчому часі.

Тема кризи у зв'язку з пандемією постійно висвітлюється ЗМІ. Відчутно вплинула вона і на друковані періодичні видання, серед яких «ХГ» не став винятком. На жаль, через тимчасове закриття кордонів та інші обставини, до яких спричинилися введення карантинних заходів, останнє друковане видання газети в поточному році вийшло в березні (№5). Починаючи з шостого номера газета почала виходити виключно в електронному варіанті. Ми усвідомлюємо і нам дуже прикро, що такий вимушений крок викликав сум та розчарування багатьох наших читачів, особливо старшого покоління. Для деяких з Вас «ХГ» був «єдиною єднальною ланкою з Україною», як написав один з багатолітніх читачів газети.

Редакція висловлює свою вдячність і пошану за підтримку газети.

Реагуючи на виклики часу, починаючи з 2021 року, друк газети офіційно припиняється, натомість редакція здійснюватиме дігитальне (електронне) видання. Перше півріччя 2021 року таку версію газети можна буде отримувати безкоштовно. Починаючи з липня, річний внесок для отримання газети становитиме 20€.

Особливу увагу звертаємо на зміну адреси нашої електронної скриньки:
christl.stimme@ukrainische-kirche.de

При бажанні отримувати електронну версію газети «ХГ» просимо надсилати відповідне повідомлення.

**З повагою, о. Богдан Підлісецький,
Заступник Головного редактора «ХГ»**

Банківські реквізити редакції/Bank requisiten der Redaktion:

**Apostolische Exarchie
LIGA Bank München
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1M05**